[2021] 7 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 269

ਸਤਬੀਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਇਕ ਹੋਰ

ਬਨਾਮ

ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ

(2010 ਦਾ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 1735-1736)

ਮਈ 28, 2021

[ਐਨ.ਵੀ. ਰਮਨਾ, ਸੀਜੇਆਈ, ਅਤੇ ਅਨਿਰੁਧ ਬੋਸ, ਜੇ.ਜੇ.]

ਪੀਨਲ ਕੋਡ, 1860: ਧਾਰਾ 304 ਬੀ - ਦਾਜ ਦੀ ਮੌਤ - ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਦਾ ਕੇਸ ਕਿ ਪੀੜਤਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵਿਆਹ ਦੇ ਇੱਕ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਹੀ ਖੁਦ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲਗਾ ਕੇ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਕਰ ਲਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਪਹਿਲਾਂ, ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਘੱਟ ਦਾਜ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਉਸ ਨਾਲ ਬੇਰਹਿਮੀ ਅਤੇ ਤਸ਼ੱਦਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ - ਧਾਰਾ 304 ਬੀ ਅਤੇ 306 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਕ੍ਰਮਵਾਰ 7 ਸਾਲ ਅਤੇ 5 ਸਾਲ ਦੀ ਸਖਤ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ - ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ - ਅਪੀਲ 'ਤੇ, ਕਿਹਾ ਗਿਆ: ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਸਫਲਤਾਪੂਰਵਕ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਫਲ ਰਿਹਾ ਕਿ ਪੀੜਤਾ ਦੀ ਮੌਤ ਉਸਦੇ ਵਿਆਹ ਦੇ ਇੱਕ ਸਾਲ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸੜਨ ਕਾਰਨ ਹੋਈ ਸੀ - ਇਹ ਸਾਬਤ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਸਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਦਾਜ ਦੀ ਮੰਗ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਤਸੀਹੇ ਅਤੇ ਬੇਰਹਿਮੀ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਸੀ - ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੀ ਲੜੀ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਦਾਜ ਦੀ ਮੰਗ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਪੀੜਤ ਦੀ ਮੌਤ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਜੀਵਤ ਅਤੇ ਨੇੜਲਾ ਸਬੰਧ ਸੀ - ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਪੁਸ਼ਟੀ, ਇਕਸਾਰ ਅਤੇ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਸਨ - ਹਾਲਾਂਕਿ, ਧਾਰਾ 113 ਬੀ ਵਿਚਲੀ ਧਾਰਨਾ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਖੰਡਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ - ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 304-ਬੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਹੀ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ - ਧਾਰਾ 306 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿਚ, ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਇਹ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਵਿਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਕਿ ਮੌਤ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਕਾਰਨ ਹੋਈ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ, ਧਾਰਾ 306 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਰੱਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ - ਸਬੂਤ ਐਕਟ, 1872 – ਸ. 113ਬੀ, 113ਏ

ਸ. 304ਬੀ – ਵਾਕ 'ਜਲਦੀ ਪਹਿਲਾਂ' - ਵਿਆਖਿਆ - ਰੱਖੀ ਗਈ: ਧਾਰਾ 304 ਬੀ ਵਿੱਚ 'ਜਲਦੀ ਪਹਿਲਾਂ' ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਮਤਲਬ ਤੁਰੰਤ ਪਹਿਲਾਂ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ - ਸਖਤ ਵਿਆਖਿਆ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰ ਦੇਵੇਗੀ - ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਸਟ੍ਰੈਟਜੈਕੇਟ ਫਾਰਮੂਲਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਵਾਕ ਦਾ ਸਹੀ ਕੀ ਮਤਲਬ ਹੈ - ਇਸ ਲਈ, ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੇ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਬੇਰਹਿਮੀ ਜਾਂ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਅਤੇ ਪੀੜਤ ਦੀ ਮੌਤ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਦੀ ਮਿਆਦ ਆਵੇਗੀ ਛੇਤੀ ਹੀ ਇਹ ਸ਼ਬਦ - ਬੇਰਹਿਮੀ ਅਤੇ ਪੀੜਤ ਦੀ ਮੌਤ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਅਤੇ ਜੀਵਤ ਲਿੰਕ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ, ਉਕਤ ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਲਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ.

ਸ. 304 ਬੀ - ਦਾਜ ਦੀ ਮੌਤ - ਮੌਤ ਨੂੰ ਕਤਲ, ਆਤਮਘਾਤੀ ਜਾਂ ਦੁਰਘਟਨਾ ਵਜੋਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਬੱਧ ਕਰਨਾ - ਕਬੂਤਰਹੋਲ ਪਹੁੰਚ - ਮੰਨਿਆ: ਧਾਰਾ 304 ਬੀ ਮੌਤ ਨੂੰ ਕਤਲ ਜਾਂ ਆਤਮਘਾਤੀ ਜਾਂ ਦੁਰਘਟਨਾ ਵਜੋਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਬੱਧ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕਬੂਤਰਹੋਲ ਪਹੁੰਚ ਨਹੀਂ ਅਪਣਾਉਂਦੀ - ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਰਗੀਕਰਨ ਦਾ ਕਾਰਨ ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਆਮ ਹਾਲਤਾਂ ਨਾਲੋਂ ਹੋਰ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਮੌਤ, ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਆਤਮਘਾਤੀ ਜਾਂ ਆਤਮਘਾਤੀ ਜਾਂ ਦੁਰਘਟਨਾ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ.

ਸ. 304ਬੀ - ਕੋਡ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ - ਵਿਧਾਨਕ ਇਤਿਹਾਸ - ਸਮਝਾਇਆ ਗਿਆ.

ਸਬੂਤ ਐਕਟ, 1872: ਧਾਰਾ 113-ਬੀ - ਦਾਜ ਦੀ ਮੌਤ ਬਾਰੇ ਧਾਰਨਾ - ਖੰਡਨ - ਜਦੋਂ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਪਹਿਲਾਂ ਅਜਿਹੀ ਔਰਤ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਦਾਜ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੰਗ ਲਈ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਬੇਰਹਿਮੀ ਜਾਂ ਤਸ਼ੱਦਦ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਰੁੱਧ ਧਾਰਾ 113 ਬੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਰਨ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ - ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਇਸ ਕਾਨੂੰਨੀ ਧਾਰਨਾ ਦਾ ਖੰਡਨ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ - ਧਾਰਾ 113 ਬੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਰਣ-ਕਾਰਨ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਯੋਗ ਧਾਰਨਾ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਜੱਜਾਂ, ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਚਲਾਉਣ 'ਤੇ ਵਧੇਰੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀ ਹੈ - ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 304-ਬੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਚਲਾਉਣ ਦੌਰਾਨ ਵਧੇਰੇ ਸਾਵਧਾਨੀ ਵਰਤਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ.

ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜ਼ਾਬਤਾ, 1973: ਧਾਰਾ 233, 232 – ਬਚਾਅ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣਾ – ਧਾਰਾ 233 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ: ਧਾਰਾ 232 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਜੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਸਬੂਤ ਲੈਣ, ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਅਤੇ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਨੂੰ ਇਸ ਨੁਕਤੇ 'ਤੇ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜੱਜ ਮੰਨਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜੱਜ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਰਜ ਕਰੇਗਾ - ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਲੈਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਧਾਰਾ 232 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਬਰੀ ਹੋਣ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਲਈ ਸੁਣਵਾਈ ਤੈਅ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 233 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਨੁਸਾਰ ਆਪਣਾ ਬਚਾਅ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜੋ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਇੱਕ ਅਨਮੋਲ ਅਧਿਕਾਰ ਵੀ ਹੈ - ਅਜਿਹੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਹੋਂਦ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 113 ਬੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪੁਸ਼ਟੀ ਯੋਗ ਧਾਰਨਾ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦੀ ਹੈ.

ਨਿਆਂਇਕ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼: ਦਾਜ ਦੀ ਮੌਤ ਦੇ ਮਾਮਲੇ - ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ - ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ: ਦਾਜ ਦੀ ਮੌਤ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਦਿਸ਼ਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ.

ਅਪੀਲਾਂ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਅਦਾਲਤ

ਆਯੋਜਿਤ 1.1 ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 304-ਬੀ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਇੱਕ ਸਖਤ ਵਿਆਖਿਆ ਉਸ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਹਰਾ ਦੇਵੇਗੀ ਜਿਸ ਲਈ ਇਹ ਸੀ.

ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਉਣਾ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ, ਤਾਂ 'ਜਲਦੀ ਪਹਿਲਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਤਲਬ ਤੁਰੰਤ ਪਹਿਲਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ. ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਦਾ ਨਿਰਣਾ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ। ਬੇਰਹਿਮੀ ਜਾਂ ਤਸ਼ੱਦਦ ਦਾ ਤੱਥ ਹਰ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਵੱਖਰਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਬੇਰਹਿਮੀ ਦਾ ਸਪੈਕਟ੍ਰਮ ਕਾਫ਼ੀ ਵਿਭਿੰਨ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸਰੀਰਕ, ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਜਾਂ ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ. ਇਹ ਸੂਚੀ ਨਿਸ਼ਚਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਈਐਕਸਹੋਸਟਿਵ ਨਹੀਂ ਹੈ. ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਸਟ੍ਰੈਟਜੈਕੇਟ ਫਾਰਮੂਲਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਇਸ ਵਾਕ ਨੂੰ ਜਲਦੀ ਹੀ ਕੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੇ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਬੇਰਹਿਮੀ ਜਾਂ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਅਤੇ ਪੀੜਤ ਦੀ ਮੌਤ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਦੀ ਮਿਆਦ ਜਲਦੀ ਹੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਵੇਗੀ. ਉਪਰੋਕਤ ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਲਈ ਜੋ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ, ਉਹ ਹੈ ਬੇਰਹਿਮੀ ਅਤੇ ਪੀੜਤ ਦੀ ਮੌਤ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਅਤੇ ਜੀਵਤ ਲਿੰਕ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ. [ਪਾਰਸ 14, 15] [282- ਸੀ - ਈ; **283-** ਏ - ਬੀ**].**

ਮੇਜਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ **(2015) 5 ਐਸਸੀਸੀ 201: [2015] 5 ਐਸਸੀਆਰ 777;** ਕਸਟਮ ਕਮਿਸ਼ਨਰ (ਆਯਾਤ), ਮੁੰਬਈ ਬਨਾਮ ਦਿਲੀਪ ਕੁਮਾਰ ਐਂਡ ਕੰਪਨੀ **(2018) 9 ਐਸਸੀਸੀ 1: [2018] 7 ਐਸਸੀਆਰ 1191;** [ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਮਨਸੁਖਭਾਈ ਕਾਂਜੀਭਾਈ ਸ਼ਾਹ **2020 ਐਸਸੀਸੀ ਆਨਲਾਈਨ ਐਸਸੀ 412];** ਕਾਂਸ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ **(2000) 5 ਐਸਸੀਸੀ 207: [2000] 3 ਐਸਸੀਆਰ 662;** ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ **(2015) 6 ਐਸਸੀਸੀ 477: [2015] 2 ਐਸਸੀਆਰ 835 - ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ.**

1.2 ਜਦੋਂ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ "ਉਸਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਪਹਿਲਾਂ ਅਜਿਹੀ ਔਰਤ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਦਾਜ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੰਗ ਲਈ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਬੇਰਹਿਮੀ ਜਾਂ ਤਸ਼ੱਦਦ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ", ਤਾਂ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 113 ਬੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਨ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਇਸ ਕਾਨੂੰਨੀ ਧਾਰਨਾ ਦਾ ਖੰਡਨ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 113 ਬੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਰਣ-ਕਾਰਨ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਯੋਗ ਧਾਰਨਾ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਜੱਜਾਂ, ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ 'ਤੇ ਵਧੇਰੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 304 ਬੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਚਲਾਉਣ ਦੌਰਾਨ ਵਧੇਰੇ ਸਾਵਧਾਨੀ ਵਰਤਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ। ਇਸ ਅਨਿਸ਼ਚਿਤ ਸਥਿਤੀ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ, ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਕੁਝ ਸੁਰੱਖਿਆ ਉਪਾਅ ਹਨ. (ਪਾਰਸ 16, 19) [283- ਬੀ - ਸੀ; **284-** ਏ - ਸੀ**]**

ਬੰਸੀ ਲਾਲ ਬਨਾਮ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ **(2011) 11 ਐਸਸੀਸੀ 359 : [2011] 1 ਐਸਸੀਆਰ 724 - ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ**

1.3 ਇਹ ਗੰਭੀਰ ਚਿੰਤਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ ਕਿ, ਅਕਸਰ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਧਾਰਾ 313, ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸਾਧਾਰਨ ਅਤੇ ਸਰਸਰੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਤੋਂ ਉਸ ਦੇ ਬਚਾਅ ਲਈ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ। ਧਾਰਾ 313, ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਵਿਧੀਗਤ ਰਸਮੀ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸਿਧਾਂਤ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ। ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਕੀਮਤੀ ਸਿਧਾਂਤ "ਆਡੀ ਅਲਟਰਮ ਪਾਰਟਮ" ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਅਪਰਾਧਕ ਸਮੱਗਰੀ ਲਈ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹਿੱਸੇ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਤੋਂ ਨਿਰਪੱਖਤਾ, ਸਾਵਧਾਨੀ ਅਤੇ ਸਾਵਧਾਨੀ ਨਾਲ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਲਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਪਰਾਧਕ ਹਾਲਾਤ ਰੱਖਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਜਵਾਬ ਮੰਗਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ, ਧਾਰਾ 304ਬੀ, ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 113ਬੀ, ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਗਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਤੋਂ ਹੀ, ਆਪਣੇ ਬਚਾਅ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੀ ਡਿਊਟੀ ਵੀ ਲਗਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 20] [284- ਸੀ - ਐੱਫ]

1.4 ਸੈਕਸ਼ਨ 232, ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਮਹੱਤਵ ਰੱਖਦਾ ਹੈ, ਜਿਸਦਾ ਪੜ੍ਹਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, "ਜੇਕਰ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਗਵਾਹੀ ਲੈਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਅਤੇ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜੱਜ ਸਮਝਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਇਹ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਜੁਰਮ, ਜੱਜ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਰਜ ਕਰੇਗਾ।" ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਲੈਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਧਾਰਾ 232 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਬਰੀ ਹੋਣ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਲਈ ਸੁਣਵਾਈ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਆਪਣਾ ਬਚਾਅ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। 233 ਜੋ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਇੱਕ ਅਨਮੋਲ ਅਧਿਕਾਰ ਵੀ ਹੈ। ਧਾਰਾ 113B ਐਵੀਡੈਂਸ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਜਿਹੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਇਕਸੁਰਤਾ ਨਾਲ ਖੰਡਨਯੋਗ ਧਾਰਨਾ ਦੇ ਨਾਲ ਬੈਠਦੀ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 21][284- ਈ - ਐੱਚ].

1.5 ਧਾਰਾ 304ਬੀ, ਆਈਪੀਸੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਦੂਜਾ ਵਿਵਾਦਪੂਰਨ ਹਿੱਸਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਮੌਤ ਨੂੰ ਕਤਲੇਆਮ ਜਾਂ ਆਤਮ ਹੱਤਿਆ ਜਾਂ ਦੁਰਘਟਨਾ ਵਜੋਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਬੱਧ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕਬੂਤਰਹਾਲ ਪਹੁੰਚ ਨਹੀਂ ਲੈਂਦਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਜਿਹੇ ਗੈਰ-ਸ਼੍ਰੇਣੀਕਰਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਮੌਤ "ਸਾਧਾਰਨ ਹਾਲਤਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ" ਵਾਪਰਨ ਵਾਲੀ ਮੌਤ, ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ, ਹੱਤਿਆ ਜਾਂ ਆਤਮ ਹੱਤਿਆ ਜਾਂ ਦੁਰਘਟਨਾ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਧਾਰਾ 304ਬੀ ਉਹਨਾਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਹੱਲ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਕਤਲ ਜਾਂ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਨੂੰ ਹਾਦਸਿਆਂ ਵਜੋਂ ਢੱਕਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਜੇ ਸਾਰੇ.

ਧਾਰਾ 304 ਬੀ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਪੂਰੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਕੋਈ ਵੀ ਮੌਤ ਭਾਵੇਂ ਸੜਨ ਕਾਰਨ ਹੋਈ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਸਰੀਰਕ ਸੱਟ ਲੱਗਣ ਕਾਰਨ ਹੋਈ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਆਮ ਹਾਲਤਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੌਤ, ਵਿਧਾਨਿਕ ਹੁਕਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ, "ਦਾਜ ਦੀ ਮੌਤ" ਕਹੀ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਔਰਤ ਦੇ ਪਤੀ ਜਾਂ ਉਸਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ " ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ" ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਹੋਰ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਸੈਕਸ਼ਨ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦਾਜ ਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਜੁਰਮ ਕੀ ਬਣਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਕੱਲੇ ਅਪਰਾਧੀ ਜਾਂ ਕਈ ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਵੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦਾਜ ਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਾਇਆ ਹੈ ਜਾਂ ਕੀਤਾ ਹੈ। [ਪਾਰਾ 22, 23][284-H; 285-ਏ-ਡੀ]

> ਮਾਇਆ ਦੇਵੀ ਬਨਾਮ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ **(2015) 17 ਐਸਸੀਸੀ 405:[2015] 11 ਐਸਸੀਆਰ 903;** ਸ਼ਾਂਤੀ ਬਨਾਮ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ **(1991) 1 ਐਸਸੀਸੀ 371: [1990] 2 ਪੂਰਕ ਐਸਸੀਆਰ 675 - ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ**.

1.6 ਤੁਰੰਤ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਪੀੜਤ ਨੇ ਸੜਨ ਕਾਰਨ ਦਮ ਤੋੜ ਦਿੱਤਾ। ਕਿਉਂਕਿ ਮੌਤ ਵਿਆਹ ਦੇ ਸੱਤ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸੜਨ ਦੀਆਂ ਸੱਟਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸੀ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਦੋ ਤੱਤਾਂ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰਦਾ ਹੈ. [ਪੈਰਾ 25] [285- ਈ - ਐੱਫ]

1.7 ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੀ ਲੜੀ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਦਾਜ ਦੀ ਮੰਗ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਮੌਤ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਜੀਵਤ ਅਤੇ ਨੇੜਲਾ ਸਬੰਧ ਮੌਜੂਦ ਸੀ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਉਕਤ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਨੇੜਿਓਂ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਕਿ ਬਿਆਨ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਇਕਸਾਰ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਪਾਇਆ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕਾ ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਪਹਿਲਾਂ ਬੇਰਹਿਮੀ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਲੋੜੀਂਦਾ ਦਾਜ ਲਿਆਉਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੀ ਸੀ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਉਕਤ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 27] [286- ਬੀ - ਡੀ]

1.8 ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਸਫਲਤਾਪੂਰਵਕ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਸੀ ਕਿ ਸੜਨ ਕਾਰਨ ਮ੍ਰਿਤਕਾ ਦੀ ਮੌਤ ਉਸਦੇ ਵਿਆਹ ਦੇ ਲਗਭਗ ਇੱਕ ਸਾਲ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੋਈ ਸੀ। ਇਹ ਵੀ ਸਾਬਤ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਦਾਜ ਦੀ ਮੰਗ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਤਸੀਹੇ ਅਤੇ ਬੇਰਹਿਮੀ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਸੀ। ਕਿਉਂਕਿ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 304 ਬੀ ਦੇ ਤੱਤ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਧਾਰਾ 113 ਬੀ, ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਧਾਰਨਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 304 ਬੀ ਤਹਿਤ ਨਿਰਧਾਰਤ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਕਾਰਨ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 28] [286- ਡੀ - ਐੱਫ]

1.9 ਇਸ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ 'ਤੇ ਧਾਰਾ 113-ਬੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਬੋਝ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਅਸਫਲ ਰਹੇ.

ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਬੂਤ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਰੱਖਣਾ ਕਿ ਮੌਤ ਅਚਾਨਕ ਹੋਈ ਸੀ ਜਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਡਾਕਟਰ ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਪੂਰੇ ਸਰੀਰ 'ਤੇ ਮਿੱਟੀ ਦਾ ਤੇਲ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਹਾਦਸੇ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਤੋਂ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ. ਇਸ ਲਈ, ਧਾਰਾ 113 ਬੀ, ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਧਾਰਨਾ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ-ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਖੰਡਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਸਮਕਾਲੀ ਵਿਚਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਲਈ ਕੇਸ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ-ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 304 ਬੀ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। (ਪੈਰਾ 29-31) [286- ਐੱਫ - ਐੱਚ; 287- ਬੀ - ਸੀ]

1.10 ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 306 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਦੂਜਾ, ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਸਾਬਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਲਈ ਉਕਸਾਇਆ ਸੀ, ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਵਿਚ ਸਰਗਰਮ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ ਹੈ। ਇਸ ਬਾਅਦ ਦੀ ਲੋੜ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਧਾਰਾ 113ਏ, ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਕੁਝ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਿਆਹੁਤਾ ਔਰਤ ਨੂੰ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਲਈ ਉਕਸਾਉਣ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪਤੀ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਉਸਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਵਿਰੁੱਧ ਇੱਕ ਧਾਰਨਾ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਪਬੰਧ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਹ ਸੰਕੇਤ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਧਾਰਨਾ ਤਾਂ ਹੀ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਹੋਵੇਗੀ ਜੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੁਆਰਾ ਪਹਿਲਾਂ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਦੇ ਤੱਥ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੋਣ। [ਪੈਰਾ 33] [287-ਈ-ਜੀ]

ਵਜ਼ੀਰ ਚੰਦ ਬਨਾਮ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ (1989) 1 ਐਸਸੀਸੀ 244 - ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ.

1.11 ਤੁਰੰਤ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੇ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪਹੁੰਚਿਆ ਸਿੱਟਾ ਧਾਰਨਾਵਾਂ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨ ਲਈ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ. ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਦੇ ਤੱਥ ਨੂੰ ਵਾਜਬ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਪਰੇ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਨਾਕਾਫੀ ਸਬੂਤ ਸਨ, ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 113-ਏ ਦੇ ਤਹਿਤ ਧਾਰਨਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਬਹੁਤੀ ਮਦਦ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਕਰਨ ਦੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੱਤ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੁਆਰਾ ਲੋੜੀਂਦੇ ਸਬੂਤ ਜੋੜ ਕੇ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਇਹ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਮੌਤ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਕਾਰਨ ਹੋਈ ਹੈ। (ਪੈਰਾ 34, 35] [288-ਬੀ-ਸੀ, ਡੀ-ਐਫ].

1.12 ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 304 ਬੀ, ਆਈਪੀਸੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 113 ਬੀ, ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੇ ਨਾਲ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ:

i. ਧਾਰਾ 304 ਬੀ, ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਲਾੜੀ ਸਾੜਨ ਅਤੇ ਦਾਜ ਦੀ ਮੰਗ ਦੀ ਸਮਾਜਿਕ ਬੁਰਾਈ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਵਿਧਾਨਕ ਇਰਾਦੇ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ.

ii. ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 304 ਬੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਤੱਤਾਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਨੂੰ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਇਹ ਸਮੱਗਰੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 113 ਬੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਰਨ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਯੋਗ ਧਾਰਨਾ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ.

iii. ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 304 "ਬੀ, ਆਈਬੀ ਵਿੱਚ "ਜਲਦੀ ਪਹਿਲਾਂ" ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਮਤਲਬ ਤੁਰੰਤ ਪਹਿਲਾਂ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਦਾਜ ਦੀ ਮੌਤ ਅਤੇ ਪਤੀ ਜਾਂ ਉਸਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਾਜ ਦੀ ਮੰਗ ਲਈ ਬੇਰਹਿਮੀ ਜਾਂ ਤਸ਼ੱਦਦ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ "ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਅਤੇ ਜੀਵਤ ਸਬੰਧ" ਦੀ ਹੋਂਦ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ.

iv. ਧਾਰਾ 304 ਬੀ, ਆਈਪੀਸੀ ਮੌਤ ਨੂੰ ਕਤਲ ਜਾਂ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਜਾਂ ਦੁਰਘਟਨਾ ਵਜੋਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਬੱਧ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕਬੂਤਰਹੋਲ ਪਹੁੰਚ ਨਹੀਂ ਅਪਣਾਉਂਦੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗੈਰ-ਵਰਗੀਕਰਨ ਦਾ ਕਾਰਨ ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ "ਆਮ ਹਾਲਤਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ" ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਮੌਤ, ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਆਤਮਘਾਤੀ ਜਾਂ ਆਤਮਘਾਤੀ ਜਾਂ ਅਚਾਨਕ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ.

v. ਧਾਰਾ 304 ਬੀ, ਆਈਪੀਸੀ ਅਤੇ 113 ਬੀ, ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਅਨਿਸ਼ਚਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਜੱਜਾਂ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਅਤੇ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਦੌਰਾਨ ਸਾਵਧਾਨ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ.

vi. ਇਹ ਗੰਭੀਰ ਚਿੰਤਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ ਕਿ ਅਕਸਰ ਹੇਠਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 313 ਤਹਿਤ ਬਿਆਨ ਬਹੁਤ ਹੀ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਅਤੇ ਸਰਸਰੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਦਰਜ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ, ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਬਚਾਅ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛੇ ਬਿਨਾਂ। ਇਹ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 313 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਰਸਮੀ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸਿਧਾਂਤ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਵਸਥਾ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਕੀਮਤੀ ਸਿਧਾਂਤ "ਆਡੀ ਅਲਟਰਮ ਪਾਰਟਮ" ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਸਮੱਗਰੀ ਲਈ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਬਣਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਦੋਸ਼ੀ ਤੋਂ ਨਿਰਪੱਖ, ਧਿਆਨ ਅਤੇ ਸਾਵਧਾਨੀ ਨਾਲ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਰੇ.

vii. ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਹਾਲਾਤ ਰੱਖਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਜਵਾਬ ਮੰਗਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੀ ਇਹ ਵੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਬਣਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਤੋਂ ਹੀ ਸਾਵਧਾਨੀ ਨਾਲ ਆਪਣਾ ਬਚਾਅ ਤਿਆਰ ਕਰੇ.

ਧਾਰਾ 304 ਬੀ, ਆਈਪੀਸੀ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 113 ਬੀ, ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ.

viii. ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 232 ਵਿੱਚ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਸਬੂਤ ਲੈਣ, ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਅਤੇ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਨੂੰ ਇਸ ਨੁਕਤੇ 'ਤੇ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜੱਜ ਇਹ ਮੰਨਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੱਜ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਰਜ ਕਰੇਗਾ।" ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਹੇਠਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਰਵੋਤਮ ਯਤਨਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਵਜੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ.

ix. ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਲੈਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 232 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਬਰੀ ਹੋਣ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਲਈ ਸੁਣਵਾਈ ਤੈਅ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 233 ਤਹਿਤ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਨੁਸਾਰ ਆਪਣਾ ਬਚਾਅ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਇੱਕ ਅਨਮੋਲ ਅਧਿਕਾਰ ਵੀ ਹੈ.

x. ਉਸੇ ਸਾਹ ਵਿੱਚ, ਹੇਠਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸੰਤੁਲਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਦੇਰੀ ਦੀਆਂ ਰਣਨੀਤੀਆਂ ਵਜੋਂ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ.

xi. ਪ੍ਰੀਜ਼ਾਈਡਿੰਗ ਜੱਜ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਉਂਦੇ ਸਮੇਂ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਸਜ਼ਾ ਦਿੰਦੇ ਸਮੇਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ.

xii. ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਦਾਜ ਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਖ਼ਤਰਾ ਦਿਨੋ-ਦਿਨ ਵਧਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਵੀ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਈ ਵਾਰ ਪਤੀ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਸਰਗਰਮ ਭੂਮਿਕਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਅਤੇ ਉਹ ਦੂਰ-ਦੁਰਾਡੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪਹੁੰਚ ਵਿੱਚ ਸਾਵਧਾਨ ਰਹਿਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 36] [288- ਐੱਫ - ਐੱਚ; 289- ਏ - ਐੱਚ; 290- ਏ - ਈ]

1.13 ਸੰਬੰਧਿਤ ਸਮੱਗਰੀ ਅਤੇ ਉਪਲਬਧ ਸਬੂਤਾਂ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਹ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 304 ਬੀ ਤਹਿਤ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਧਾਰਾ 113 ਬੀ, ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਤਹਿਤ ਬੋਝ ਨਿਭਾਉਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੇ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰਨ 'ਤੇ, ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 306 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਨਹੀਂ ਬਣਦਾ। ਇਸ ਲਈ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 306 ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 37] [290- ਈ - ਜੀ]

ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧ 'ਤੇ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦਫਤਰ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਔਰਤਾਂ ਅਤੇ ਕੁੜੀਆਂ ਦੀ ਲਿੰਗ ਸੰਬੰਧੀ ਹੱਤਿਆ 'ਤੇ ਗਲੋਬਲ ਅਧਿਐਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ.

<u>ਕੇਸ ਲਾਅ ਰੈਫਰੈਂਸ</u>

[2015] 5 ਐਸਸੀਆਰ 777	**ਨੂੰ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ**	**ਪੈਰਾ 8**
[2018] 7 ਐਸਸੀਆਰ 1191	**ਨੂੰ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ**	**ਪੈਰਾ 9**
[2000] 3 ਐਸਸੀਆਰ 662	**ਨੂੰ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ**	**ਪੈਰਾ 14**
[2015] 2 ਐਸਸੀਆਰ 835	**ਨੂੰ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ**	**ਪੈਰਾ 14**
[2011] 1 ਐਸਸੀਆਰ 724	**ਨੂੰ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ**	**ਪੈਰਾ 17**
[2015] 11 ਐਸਸੀਆਰ 903	**ਨੂੰ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ**	**ਪੈਰਾ 23**
[1990] 2 ਪੂਰਕ ਐਸਸੀਆਰ 675	**ਨੂੰ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ**	**ਪੈਰਾ 23**
23 [1989] 1 ਐਸਸੀਸੀ 244	**ਨੂੰ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ**	**ਪੈਰਾ 33**

ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ: 2010 ਦਾ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 1735-1736

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਖੇ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਮਿਤੀ 06.11.2008 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ, ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ ਨੰ. ਮਿਤੀ 31.07.1995 ਨੂੰ ਧਾਰਾ 304B/306/34 ਦੇ ਤਹਿਤ

ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ ਦਿਵਯਦੀਪ ਚਤੁਰਵੇਦੀ, ਨਵੀਨ ਸ਼ਰਮਾ, ਵਕੀਲ.

ਰਾਜ ਸਿੰਘ ਰਾਣਾ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਜਨਰਲ, ਪੰਕਜ ਕੁਮਾਰ ਸਿੰਘ, ਸੰਜੇ ਕੁਮਾਰ ਵਿਸੇਨ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਡਾ.

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ

ਐਨ.ਵੀ. ਰਮਨਾ, ਸੀ.ਜੇ.ਆਈ.

1. ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲਾਂ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ 1998 ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 3-ਐਸਬੀ ਅਤੇ 1998 ਦੇ 16-ਐਸਬੀ ਵਿੱਚ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਖੇ 06.11.2008 ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਈਆਂ ਹਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀਆਂ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਅਤੇ 11.12.1997 ਨੂੰ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਸੀ.

2. ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਕੇਸ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ-ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਦਾ ਵਿਆਹ 01.07.1994 ਨੂੰ ਹੋਇਆ ਸੀ। 31.7.1995 ਨੂੰ, ਸ਼ਾਮ 4 ਜਾਂ 4.30 ਵਜੇ, ਕੁਝ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਸਦੀ ਧੀ ਸੀ.

ਬਿਮਾਰ ਅਤੇ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ। ਇਸ ਸੂਚਨਾ 'ਤੇ ਉਹ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਅਤੇ ਬੇਟੇ ਨਾਲ ਹਸਪਤਾਲ ਪਹੁੰਚੇ ਅਤੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਸੜਨ ਕਾਰਨ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਦਾ ਕੇਸ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵਿਆਹ ਦੇ ਇਕ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਹੀ ਖੁਦ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲਗਾ ਕੇ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਕਰ ਲਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਦੋਵਾਂ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਘੱਟ ਦਾਜ ਲਿਆਉਣ ਕਾਰਨ ਬੇਰਹਿਮੀ ਅਤੇ ਤਸ਼ੱਦਦ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਸੀ.

3. ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ 11.12.1997 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਰਾਹੀਂ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 304-ਬੀ ਅਤੇ 306 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 304-ਬੀ ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਸੱਤ ਸਾਲ ਦੀ ਸਖਤ ਕੈਦ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 306 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਪੰਜ ਸਾਲ ਦੀ ਸਖਤ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ.

4. ਇਸ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਹੋ ਕੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਏ ਜਾਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਖੜਕਾਇਆ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ 06.11.2008 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਰਾਹੀਂ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਸਮਕਾਲੀ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਛੁੱਟੀ ਰਾਹੀਂ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲਾਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ.

5. ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਅਚਾਨਕ ਅੱਗ ਲੱਗਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਕਿ ਦਾਜ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਅਖੀਰ ਵਿੱਚ, ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਮੰਗ, ਇਹ ਮੰਨ ਕੇ ਕਿ ਇਹ ਮੰਗ ਮ੍ਰਿਤਕ-ਪੀੜਤ ਦੀ ਮੌਤ ਦੇ ਨੇੜੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ.

6. ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ-ਰਾਜ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਕੋਈ ਵੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦਿਖਾਉਣ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸਨ ਜੋ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਸਮਕਾਲੀ ਨਤੀਜਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਦਖਲ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਵੇ। ਵਕੀਲ ਨੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਤੱਥ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਪੀੜਤ ਦੀ ਸ਼ੱਕੀ ਮੌਤ ਵਿਆਹ ਦੇ ਲਗਭਗ ੧ ਸਾਲ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੋਈ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਗਵਾਹਾਂ ਨੇ ਦਾਜ ਦੀ ਮੰਗ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਨੂੰ ਇਕਸਾਰਤਾ ਨਾਲ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਹੈ.

7. ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਮੱਗਰੀ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ:

I. ਕੀ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 304 ਬੀ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਸੀ?

II. ਕੀ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 306 ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਸੀ?

ਮੁੱਦਾ 1

8. ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਦਾਜ ਦੀ ਮੌਤ ਬਾਰੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਹੈ. ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 304-ਬੀ, ਜੋ ਦਾਜ ਦੀ ਮੰਗ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:

> **"304-ਬੀ. ਦਾਜ ਦੀ ਮੌਤ।** (1) ਜਿੱਥੇ ਕਿਸੇ ਔਰਤ ਦੀ ਮੌਤ ਕਿਸੇ ਸੜਨ ਜਾਂ ਸਰੀਰਕ ਸੱਟ ਲੱਗਣ ਕਾਰਨ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਉਸਦੇ ਵਿਆਹ ਦੇ ਸੱਤ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਮ ਹਾਲਤਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਵਾਪਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਦਿਖਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸਨੂੰ ਉਸਦੇ ਪਤੀ ਜਾਂ ਉਸਦੇ ਪਤੀ ਦੇ ਕਿਸੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਬੇਰਹਿਮੀ ਜਾਂ ਤਸੀਹੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਦਾਜ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੰਗ, ਅਜਿਹੀ ਮੌਤ ਨੂੰ 'ਦਾਜ ਦੀ ਮੌਤ' ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਪਤੀ ਜਾਂ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ.
>
> ਸਪਸ਼ਟੀਕਰਨ[ਸੋਧੋ] ਇਸ ਉਪ-ਧਾਰਾ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ, 'ਦਾਜ' ਦਾ ਉਹੀ ਅਰਥ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਦਾਜ ਰੋਕੂ ਐਕਟ, 1961 (1961 ਦਾ 28) ਦੀ ਧਾਰਾ 2 ਵਿੱਚ ਹੈ.
>
> (2) ਜਿਹੜਾ ਵੀ ਦਾਜ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਸੱਤ ਸਾਲ ਦੀ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਹੋਵੇਗੀ ਪਰ ਜੋ ਉਮਰ ਕੈਦ ਤੱਕ ਵਧ ਸਕਦੀ ਹੈ.

ਧਾਰਾ 304 ਬੀ (1) ਇੱਕ ਔਰਤ ਦੀ 'ਦਾਜ ਦੀ ਮੌਤ' ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ 'ਦਾਜ ਦੀ ਮੌਤ' ਉਹ ਥਾਂ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਕਿਸੇ ਔਰਤ ਦੀ ਮੌਤ ਵਿਆਹ ਦੇ ਸੱਤ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸੜਨ ਜਾਂ ਸਰੀਰਕ ਸੱਟਾਂ ਲੱਗਣ ਕਾਰਨ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਆਮ ਹਾਲਤਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਪਹਿਲਾਂ, ਦਾਜ ਦੀ ਮੰਗ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਉਸ ਦੇ ਪਤੀ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਪਤੀ ਦੇ ਕਿਸੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਨਾਲ ਬੇਰਹਿਮੀ ਜਾਂ ਤਸ਼ੱਦਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਦਾਜ ਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਨ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਮੇਜਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ, (2015) 5 ਐਸਸੀਸੀ 201 ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ:

10. ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 304-ਬੀ ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਲਈ, ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੱਤ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ:

(i) ਕਿਸੇ ਔਰਤ ਦੀ ਮੌਤ ਸੜਨ ਜਾਂ ਸਰੀਰਕ ਸੱਟ ਲੱਗਣ ਕਾਰਨ ਜਾਂ 'ਆਮ ਹਾਲਾਤ' ਨਾਲੋਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ;

(ii) ਅਜਿਹੀ ਮੌਤ ਉਸ ਦੇ ਵਿਆਹ ਦੇ ਸੱਤ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ;

(iii) ਉਸ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਪਤੀ ਜਾਂ ਉਸਦੇ ਪਤੀ ਦੇ ਕਿਸੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਬੇਰਹਿਮੀ ਜਾਂ ਤਸੀਹੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹੋਣਗੇ;

(iv) ਅਜਿਹੀ ਬੇਰਹਿਮੀ ਜਾਂ ਤਸ਼ੱਦਦ ਦਾਜ ਦੀ ਮੰਗ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ; ਅਤੇ

(v) ਔਰਤ ਨਾਲ ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਪਹਿਲਾਂ ਅਜਿਹੀ ਬੇਰਹਿਮੀ ਜਾਂ ਤਸ਼ੱਦਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ.

9. ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 304-ਬੀ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਪਹਿਲਾ ਵਿਵਾਦਪੂਰਨ ਹਿੱਸਾ ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ "ਜਲਦੀ ਪਹਿਲਾਂ" ਸ਼ਬਦ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਇੱਕ ਅਪਰਾਧਕ ਕਾਨੂੰਨ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ, ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸਦੀ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਿੱਥੇ ਸਖਤ ਵਿਆਖਿਆ ਬੇਤੁਕੀ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਅਦਾਲਤਾਂ ਉਚਿਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਅਸਲ ਆਯਾਤ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ, ਜੋ ਅਜਿਹੀਆਂ ਅਸਪਸ਼ਟਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਮ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਲਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ. [ਕਸਟਮ **ਕਮਿਸ਼ਨਰ (ਆਯਾਤ), ਮੁੰਬਈ ਬਨਾਮ ਦਿਲੀਪ ਕੁਮਾਰ ਐਂਡ ਕੰਪਨੀ, (2018) 9 ਐਸਸੀਸੀ 1, ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਮਨਸੁਖਭਾਈ ਕਾਂਜੀਭਾਈ ਸ਼ਾਹ,** 2020 ਐਸਸੀਸੀ ਆਨਲਾਈਨ ਐਸਸੀ 412 ਦੇਖੋ]। ਇਸ ਮੋੜ 'ਤੇ, ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਵਿਧਾਨਕ ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 304-ਬੀ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਪਿੱਛੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ.

10. ਧਾਰਾ 304-ਬੀ, ਆਈਪੀਸੀ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਚੱਲ ਰਹੀ ਸਮਾਜਿਕ ਬੁਰਾਈ ਦੇ ਹੱਲ ਲਈ ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਕਈ ਵਿਧਾਨਕ ਪਹਿਲਕਦਮੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ। ਦਾਜ ਤਸ਼ੱਦਦ ਦੀ ਭਿਆਨਕ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵਿਆਹੁਤਾ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਪਤੀ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਲਾਲਚ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਕੇ ਬੇਰਹਿਮੀ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੰਸਦ ਨੇ ਇਸ ਸਮਾਜਿਕ ਬੁਰਾਈ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਪਹਿਲੇ ਕਦਮ ਵਜੋਂ ਦਾਜ ਰੋਕੂ ਐਕਟ, 1961 ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਪਾਅ ਨਾਕਾਫੀ ਪਾਏ ਗਏ, ਅਪਰਾਧਕ ਕਾਨੂੰਨ (ਦੂਜੀ ਸੋਧ) ਐਕਟ, 1983 (1983 ਦਾ ਐਕਟ 46) ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਆਈਪੀਸੀ ਵਿੱਚ ਚੈਪਟਰ XX- ਏ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 498-ਏ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ।

11. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਪਰੋਕਤ ਉਪਾਵਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਦਾਜ ਤਸ਼ੱਦਦ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਅਜੇ ਵੀ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਦਾਜ ਦੀ ਮੰਗ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸ਼ੱਕੀ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਨੌਜਵਾਨ ਲਾੜੀਆਂ ਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਰੁਝਾਨ ਵੱਧ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਦਾਜ ਦੀਆਂ ਮੌਤਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਸਖਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਆਪਣੀ 91ਵੇਂ ਲਾਅ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਖੁਦ ਲਿਆ ਸੀ। ਲਾਅ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਆਈਪੀਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਕਿੱਥੇ ਮੌਜੂਦ ਸੀ.

ਇਹ ਚੁਕਵਾਂ ਸਮਾਂ, ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਢੰਗ ਕਾਰਨ ਦਾਜ ਨਾਲ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਮੌਤਾਂ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਨਾਕਾਫੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੇਖਿਆ:

"1.3 ਜੇ, ਦਾਜ ਦੀ ਮੌਤ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਘਟਨਾ ਵਿੱਚ, ਤੱਥ ਅਜਿਹੇ ਹਨ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਜਾਣੇ ਜਾਂਦੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੱਤਾਂ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਮੁਸ਼ਕਲ ਦੇ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਪਰਾਧੀ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਲਈ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪਰਾਧਕ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਅਮਲੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੋ ਮੁੱਖ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ-

(i) ਜਾਂ ਤਾਂ ਤੱਥ ਕਿਸੇ ਜਾਣੇ-ਪਛਾਣੇ ਜੁਰਮ ਦੇ ਕਬੂਤਰ-ਖੱਡ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫਿੱਟ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ; ਜਾਂ

(ii) ਸਥਿਤੀ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਸਬੂਤ ਦੇਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ.

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

12. ਉਪਰੋਕਤ ਲਾਅ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਅਤੇ ਦਾਜ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਨਿਰੰਤਰ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਸੰਸਦ ਨੇ ਦਾਜ ਰੋਕਥਾਮ (ਸੋਧ) ਐਕਟ, 1986 (1986 ਦਾ ਐਕਟ 43) ਲਾਗੂ ਕਰਕੇ ਦਾਜ ਰੋਕੂ ਐਕਟ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਆਈਪੀਸੀ ਵਿੱਚ ਸੋਧਾਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ। ਇਸ ਸੋਧ ਰਾਹੀਂ, ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 304-ਬੀ, ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਈਪੀਸੀ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਦਾਜ ਦੀ ਮੌਤ ਦੇ ਖਤਰੇ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਇੱਕ ਸਖਤ ਵਿਵਸਥਾ ਸੀ। ਰਾਜ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਬਿੱਲ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਮਾਰਗਰੇਟ ਅਲਵਾ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਿਹਾ:

"ਇਹ ਇੱਕ ਸਮਾਜਿਕ ਬੁਰਾਈ ਹੈ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਕਾਨੂੰਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਅਸੀਂ ਇਹ ਦੇਖਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇਸ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਅਤੇ ਕਿੱਥੇ ਥੋੜਾ ਹੋਰ ਮੁਸ਼ਕਲ ਬਣਾ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਸਜ਼ਾ ਵਧਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਕੁਝ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਵੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਹੁਣ ਤੱਕ ਸਾਡੀ ਇੱਕ ਮੁੱਖ ਸਮੱਸਿਆ ਸਬੂਤਾਂ ਦਾ ਸਵਾਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਲਾੜੀ ਨੂੰ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਾੜ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਸਹੁਰੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਬੰਦ ਦਰਵਾਜ਼ਿਆਂ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਸਾੜ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। **ਤੁਸੀਂ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਸੁਣਿਆ ਕਿ ਕਿਸੇ ਲੜਕੀ ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਮਾਂ ਦੇ ਘਰ ਜਾਂ ਉਸਦੇ ਪਤੀ ਦੇ ਘਰ ਖਾਣਾ ਪਕਾਉਣ ਵੇਲੇ ਸਾੜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸੱਸ ਦੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਹੀ ਉਸ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲੱਗ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਰਸੋਈ ਵਿੱਚ ਸੜ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਤੁਰੰਤ ਸਬੂਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਸਮੱਸਿਆ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ. ਇਸ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਕੁਝ ਸੋਧਾਂ ਲਿਆਂਦੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਕੁਝ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਸਬੂਤ ਦਾ ਬੋਝ ਪਤੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਲੋਕਾਂ 'ਤੇ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਦਿਖਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਇਹ ਦਾਜ ਦੀ ਮੌਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਾਂ ਇਹ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ.**

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

13. ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਸਮਾਜਿਕ ਬੁਰਾਈ ਅੱਜ ਵੀ ਜਾਰੀ ਹੈ। ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਡਰੱਗਜ਼ ਐਂਡ ਕ੍ਰਾਈਮ ਦਫਤਰ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ "ਗਲੋਬਲ ਸਟੱਡੀ ਆਨ ਹੋਮਿਸਾਈਡ: ਲਿੰਗ-ਸੰਬੰਧੀ ਔਰਤਾਂ ਅਤੇ ਕੁੜੀਆਂ ਦੀ ਹੱਤਿਆ" ਸਿਰਲੇਖ ਵਾਲੇ ਇੱਕ ਅਧਿਐਨ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ 2018 ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਹਰ ਸਾਲ ਦਰਜ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਕਤਲਾਂ ਦਾ 40 ਤੋਂ 50 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਔਰਤਾਂ ਦਾਜ ਨਾਲ ਹੋਈਆਂ ਮੌਤਾਂ ਹਨ। ਦਰਅਸਲ, ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਅਪਰਾਧ ਰਿਕਾਰਡ ਬਿਊਰੋ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਤਾਜ਼ਾ ਅੰਕੜੇ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ 2019 ਵਿੱਚ ਹੀ ਇਕੱਲੇ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 304-ਬੀ ਤਹਿਤ 7115 ਮਾਮਲੇ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ.

14. ਅਜਿਹੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਇੱਕ ਸਖਤ ਵਿਆਖਿਆ ਉਸ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰ ਦੇਵੇਗੀ ਜਿਸ ਲਈ ਇਹ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ. ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਉਣਾ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ, "ਜਲਦੀ ਪਹਿਲਾਂ" ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਤਲਬ "ਤੁਰੰਤ ਪਹਿਲਾਂ" ਨਹੀਂ ਸੀ. ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਦਾ ਨਿਰਣਾ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ। ਬੇਰਹਿਮੀ ਜਾਂ ਤਸ਼ੱਦਦ ਦਾ ਤੱਥ ਹਰ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਵੱਖਰਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਬੇਰਹਿਮੀ ਦਾ ਸਪੈਕਟ੍ਰਮ ਕਾਫ਼ੀ ਵਿਭਿੰਨ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸਰੀਰਕ, ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਜਾਂ ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ. ਇਹ ਸੂਚੀ ਨਿਸ਼ਚਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੰਪੂਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਸਟ੍ਰੈਟਜੈਕੇਟ ਫਾਰਮੂਲਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ "ਜਲਦੀ ਪਹਿਲਾਂ" ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਸਹੀ ਕੀ ਮਤਲਬ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਾਂਸ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ, (2000) 5 ਐਸਸੀਸੀ 207 ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਉਪਰੋਕਤ ਸਥਿਤੀ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ:

"15. ... "ਜਲਦੀ ਪਹਿਲਾਂ" ਇੱਕ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਸ਼ਬਦ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਹਰੇਕ ਕੇਸ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕੋਈ ਸਮਾਂ-ਸੀਮਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਕੇ ਕੋਈ ਸਟ੍ਰੈਟਜੈਕੇਟ ਫਾਰਮੂਲਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ... **ਦਾਜ ਨਾਲ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਮੌਤਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਨਾਲ ਬੇਰਹਿਮੀ ਜਾਂ ਤਸ਼ੱਦਦ ਦੀ ਹੋਂਦ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਵਾਲੇ ਹਾਲਾਤ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਉਦਾਹਰਣ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਬਲਕਿ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਚਰਣ ਦੇ ਕੋਰਸ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਅਜਿਹਾ ਵਿਵਹਾਰ ਸਮੇਂ ਦੇ ਨਾਲ ਫੈਲ ਸਕਦਾ ਹੈ..... ਦਾਜ ਦੀ ਮੰਗ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਬੇਰਹਿਮੀ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਮੌਤ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਨੇੜਲਾ ਅਤੇ ਲਾਈਵ ਲਿੰਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੁਆਰਾ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਮੰਗ ਅਤੇ ਮੌਤ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦਾਜ ਦੀ ਮੰਗ, ਬੇਰਹਿਮੀ ਜਾਂ ਤਸ਼ੱਦਦ ਦੀ ਮੰਗ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਕਾਫ਼ੀ ਬਾਸੀ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇ.**

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਜ਼ਰੀਆ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ, **(2015) 6 ਐਸਸੀਸੀ 477 ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਸੀ**

15. ਇਸ ਲਈ, ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੇ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਬੇਰਹਿਮੀ ਜਾਂ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਅਤੇ ਪੀੜਤ ਦੀ ਮੌਤ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਦੀ ਮਿਆਦ "ਜਲਦੀ ਪਹਿਲਾਂ" ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਵੇਗੀ. ਉਪਰੋਕਤ ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਲਈ ਜੋ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਹੈ, ਉਹ ਹੈ ਬੇਰਹਿਮੀ ਅਤੇ ਪੀੜਤ ਦੀ ਮੌਤ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ "ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਅਤੇ ਜੀਵਤ ਲਿੰਕ" ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ.

16. ਜਦੋਂ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ 'ਆਪਣੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਪਹਿਲਾਂ ਅਜਿਹੀ ਔਰਤ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਦਾਜ ਦੀ ਕਿਸੇ ਮੰਗ ਲਈ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਬੇਰਹਿਮੀ ਜਾਂ ਤਸ਼ੱਦਦ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ', ਤਾਂ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 113-ਬੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਨ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਇਸ ਕਾਨੂੰਨੀ ਧਾਰਨਾ ਦਾ ਖੰਡਨ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 113 ਬੀ, ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:

> **"113 ਬੀ. ਦਾਜ ਦੀ ਮੌਤ ਬਾਰੇ ਧਾਰਨਾ**- ਜਦੋਂ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਕਿਸੇ ਔਰਤ ਦੀ ਦਾਜ ਦੀ ਮੌਤ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਸਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਪਹਿਲਾਂ ਅਜਿਹੀ ਔਰਤ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਦਾਜ ਦੀ ਕਿਸੇ ਮੰਗ ਲਈ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਬੇਰਹਿਮੀ ਜਾਂ ਤਸ਼ੱਦਦ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਇਹ ਮੰਨ ਲਵੇਗੀ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਦਾਜ ਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਾਇਆ ਸੀ। ਸਪਸ਼ਟੀਕਰਨ[ਸੋਧੋ] ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ, "ਦਾਜ ਦੀ ਮੌਤ" ਦਾ ਉਹੀ ਅਰਥ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਵਲੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 304 ਬੀ (1860 ਦਾ 45) ਵਿੱਚ ਹੈ.

17. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਬੰਸੀ ਲਾਲ ਬਨਾਮ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ, (2011) 11 ਐਸਸੀਸੀ 359 ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 304-ਬੀ ਦੇ ਤੱਤ ਸਾਬਤ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 113-ਬੀ ਤਹਿਤ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ:

> "19. ਇੱਥੇ ਇਹ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ **ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਆਪਣੀ ਬੁੱਧੀ ਨਾਲ " ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਮੰਨਣ ਲਈ ਲਾਜ਼ਮੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਕਿ ਮੌਤ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ** ਜਿਸਨੇ ਦਾਜ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੰਗ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨਾਲ ਬੇਰਹਿਮੀ ਜਾਂ ਤਸ਼ੱਦਦ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਉਪਰੋਕਤ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਬਣਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰੇ ਅਤੇ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 304-ਬੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਧਾਰਾ 113-ਬੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਦੋਸ਼ੀ 'ਤੇ ਵਿਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਤੇ ਭਾਰੀ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਬਣਦੀ ਹੈ। ...
>
> **20. ਇਸ ਲਈ, ਜੇ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹੀ ਮੌਤ ਦੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੱਤ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਤਾਂ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਹ ਧਾਰਨਾ ਪੈਦਾ ਕਰੇ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਦਾਜ ਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਾਇਆ ਹੈ.**
>
> (ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

18. ਇਸ ਲਈ, ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਸਾਰੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮੱਗਰੀ ਸਥਾਪਤ ਕਰ ਲਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਤਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਧਾਰਾ 113-ਬੀ, ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਤਹਿਤ ਧਾਰਨਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਕਾਰਣ-ਕਾਰਨ ਦੀ ਇਸ ਧਾਰਨਾ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਖੰਡਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

19. ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 113-ਬੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਰਣ-ਕਾਰਨ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਯੋਗ ਧਾਰਨਾ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਜੱਜਾਂ, ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ 'ਤੇ ਵਧੇਰੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 304-ਬੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਚਲਾਉਣ ਦੌਰਾਨ ਵਧੇਰੇ ਸਾਵਧਾਨੀ ਵਰਤਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ। ਇਸ ਅਨਿਸ਼ਚਿਤ ਸਥਿਤੀ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ, ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਕੁਝ ਸੁਰੱਖਿਆ ਉਪਾਅ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇੱਥੇ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਨ ਯੋਗ ਹੈ.

20. ਇਹ ਗੰਭੀਰ ਚਿੰਤਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ ਕਿ ਅਕਸਰ ਹੇਠਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 313 ਤਹਿਤ ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦਾ ਬਿਆਨ ਬਹੁਤ ਹੀ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਅਤੇ ਸਰਸਰੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਦਰਜ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ, ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਬਚਾਅ ਬਾਰੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ। ਇਹ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 313 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਰਸਮੀ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸਿਧਾਂਤ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਕੀਮਤੀ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ- "ਆਡੀ ਅਲਟਰਮ ਪਾਰਟਮ", ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਸਮੱਗਰੀ ਲਈ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਬਣਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਦੋਸ਼ੀ ਤੋਂ ਨਿਰਪੱਖ, ਧਿਆਨ ਅਤੇ ਸਾਵਧਾਨੀ ਨਾਲ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਰੇ। ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਹਾਲਾਤ ਰੱਖਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਜਵਾਬ ਮੰਗਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੀ ਇਹ ਵੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਬਣਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਤੋਂ ਹੀ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 304-ਬੀ, ਧਾਰਾ 113-ਬੀ, ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਪੂਰੀ ਸਾਵਧਾਨੀ ਨਾਲ ਆਪਣਾ ਬਚਾਅ ਤਿਆਰ ਕਰੇ.

21. ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 232 ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, "ਜੇ, ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਸਬੂਤ ਲੈਣ, ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਅਤੇ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਨੂੰ ਇਸ ਨੁਕਤੇ 'ਤੇ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜੱਜ ਇਹ ਮੰਨਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੱਜ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਰਜ ਕਰੇਗਾ"। ਇਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਲੈਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 232 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਬਰੀ ਹੋਣ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ 'ਬਚਾਅ ਸਬੂਤਾਂ' ਲਈ ਸੁਣਵਾਈ ਤੈਅ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 233 ਤਹਿਤ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਨੁਸਾਰ ਆਪਣਾ ਬਚਾਅ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਇਕ ਅਨਮੋਲ ਅਧਿਕਾਰ ਵੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਹੋਂਦ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 113-ਬੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪੁਸ਼ਟੀ ਯੋਗ ਧਾਰਨਾ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦੀ ਹੈ.

22. ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 304-ਬੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਦੂਜਾ ਵਿਵਾਦਪੂਰਨ ਹਿੱਸਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਮੌਤ ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੇਣੀਬੱਧ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕਬੂਤਰਾਂ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਨਹੀਂ ਅਪਣਾਉਂਦੀ.

ਕਤਲ ਜਾਂ ਆਤਮਘਾਤੀ ਜਾਂ ਅਚਾਨਕ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗੈਰ-ਵਰਗੀਕਰਨ ਦਾ ਕਾਰਨ ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ "ਆਮ ਹਾਲਤਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ" ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਮੌਤ, ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਆਤਮਘਾਤੀ ਜਾਂ ਆਤਮਘਾਤੀ ਜਾਂ ਅਚਾਨਕ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 304-ਬੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਨਾਲ ਵੀ ਨਜਿੱਠਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਕਤਲ ਜਾਂ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਨੂੰ ਹਾਦਸਿਆਂ ਵਜੋਂ ਦਰਸਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ.

23. ਇਸ ਲਈ, ਜੇ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 304-ਬੀ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਸਾਰੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਤਾਂ ਕੋਈ ਵੀ ਮੌਤ ਚਾਹੇ ਸੜਨ ਜਾਂ ਸਰੀਰਕ ਸੱਟ ਲੱਗਣ ਕਾਰਨ ਹੋਈ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਆਮ ਹਾਲਤਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਾਰਨ ਹੋਈ ਹੋਵੇ, ਨੂੰ ਵਿਧਾਨਕ ਆਦੇਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ "ਦਾਜ ਦੀ ਮੌਤ" ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਔਰਤ ਦੇ ਪਤੀ ਜਾਂ ਉਸਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਨੂੰ "ਉਸਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ" ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਹੋਰ ਸਾਬਤ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਇਹ ਧਾਰਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਦਾਜ ਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਅਪਰਾਧ ਕੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਕੱਲੇ ਅਪਰਾਧੀ ਜਾਂ ਕਈ ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਵੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦਾਜ ਦੀ ਮੌਤ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜਾਂ ਕੀਤੀ ਹੈ। [**ਮਾਇਆ ਦੇਵੀ ਬਨਾਮ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ**, (2015) 17 ਐਸਸੀਸੀ 405, **ਸ਼ਾਂਤੀ ਬਨਾਮ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ,** (1991) 1 ਐਸਸੀਸੀ 371 ਦੇਖੋ]

24. ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 304-ਬੀ 'ਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਸੀਂ ਹੁਣ ਇਸ ਕੇਸ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਵੱਲ ਮੁੜ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਇੱਕ ਸਵੀਕਾਰਤ ਤੱਥ ਹੈ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਅਤੇ ਮੁਲਜ਼ਮ ਦਾ ਵਿਆਹ 01.07.1994 ਨੂੰ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਔਰਤ ਦੀ ਮੌਤ 31.07.1995 ਨੂੰ ਹੋਈ ਸੀ,

25. ਮੌਤ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਡਾਕਟਰ (ਪੀ. ਡਬਲਯੂ.3) ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਸਰੀਰ 'ਤੇ ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਤੇਲ ਦੀ ਬਦਬੂ ਪਾਈ ਜੋ 85٪ ਸੜ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਮ੍ਰਿਤਕ ਪੀੜਤ ਾ ਦੀ ਸੜਨ ਕਾਰਨ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਕਿਉਂਕਿ ਮੌਤ ਵਿਆਹ ਦੇ ਸੱਤ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸੜਨ ਦੀਆਂ ਸੱਟਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸੀ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਦੋ ਤੱਤਾਂ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰਦਾ ਹੈ.

26. ਦਾਜ ਦੀ ਮੰਗ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਆਉਂਦਿਆਂ, ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਬੂਤ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜਦੋਂ ਮ੍ਰਿਤਕਾ ਦਾ ਭਰਾ (ਪੀ.ਡਬਲਯੂ.7) ਰੱਖੜੀ ਦੇ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਵਿਆਹ ਦੇ ਇੱਕ ਮਹੀਨੇ ਬਾਅਦ ਉਸ ਨੂੰ ਸਹੁਰੇ ਘਰ ਮਿਲਣ ਆਇਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਮ੍ਰਿਤਕਾ ਨੇ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ, ਪਤੀ ਅਤੇ ਸੱਸ, ਨਾਕਾਫੀ ਦਾਜ ਲਿਆਉਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਉਸ ਨੂੰ ਸਰੀਰਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤੰਗ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੇ ਸਕੂਟਰ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਖੁਲਾਸੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਉਸਨੂੰ ਉਸਦੇ ਜੱਦੀ ਘਰ ਵਾਪਸ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਜਿੱਥੇ ਇਸ ਤੱਥ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਪਿਤਾ (ਪੀ.ਡਬਲਯੂ.6) ਨੂੰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਆਪਣੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਇਕ ਮਹੀਨਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮ੍ਰਿਤਕਾ ਆਪਣੇ ਸਹੁਰੇ ਘਰ ਵਾਪਸ ਆਈ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਦੋਸ਼ੀ ਅਜੇ ਵੀ ਦਾਜ ਲਈ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਤੰਗ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਉਪਰੋਕਤ.

ਇਸ ਤੱਥ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਮ੍ਰਿਤਕਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਉਹ ਉਸ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਆਈ ਸੀ.

27. ਇੱਥੇ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਕਿ ਮੌਤ ਤੋਂ ਠੀਕ ਇੱਕ ਹਫਤਾ ਪਹਿਲਾਂ, ਤੀਜ ਦੇ ਤਿਉਹਾਰ ਦੇ ਮੌਕੇ 'ਤੇ, ਮ੍ਰਿਤਕਾ ਦਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਭਰਾ (ਪੀ.ਡਬਲਯੂ.10) ਉਸ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਆਇਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਸਹੁਰੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਮ੍ਰਿਤਕਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਭਰਾ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਦੁਰਦਸ਼ਾ ਦੁਹਰਾਈ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 31.07.1995 ਨੂੰ ਮ੍ਰਿਤਕਾ ਦੇ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਕੁਝ ਪਿੰਡ ਵਾਸੀਆਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬੇਟੀ ਨੂੰ ਹਸਪਤਾਲ 'ਚ ਦਾਖਲ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਹੁੰਚਣ 'ਤੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਸੜਨ ਕਾਰਨ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਉਪਰੋਕਤ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੀ ਲੜੀ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਦਾਜ ਦੀ ਮੰਗ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਮੌਤ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਜੀਵਤ ਅਤੇ ਨੇੜਲਾ ਸਬੰਧ ਮੌਜੂਦ ਸੀ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਉਪਰੋਕਤ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਨੇੜਿਓਂ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਕਿ ਬਿਆਨ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਇਕਸਾਰ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਪਾਇਆ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕਾ ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਪਹਿਲਾਂ ਬੇਰਹਿਮੀ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਲੋੜੀਂਦਾ ਦਾਜ ਲਿਆਉਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੀ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨਾਲ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ.

28. ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਤੋਂ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਸਫਲਤਾਪੂਰਵਕ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਸੀ ਕਿ ਸੜਨ ਕਾਰਨ ਮ੍ਰਿਤਕਾ ਦੀ ਮੌਤ ਉਸਦੇ ਵਿਆਹ ਦੇ ਲਗਭਗ ਇੱਕ ਸਾਲ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੋਈ ਸੀ। ਇਹ ਵੀ ਸਾਬਤ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਦਾਜ ਦੀ ਮੰਗ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਤਸੀਹੇ ਅਤੇ ਬੇਰਹਿਮੀ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਸੀ। ਕਿਉਂਕਿ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 304-ਬੀ ਦੇ ਤੱਤ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ 113-ਬੀ, ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਧਾਰਨਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 304-ਬੀ ਤਹਿਤ ਨਿਰਧਾਰਤ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਕਾਰਨ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ.

29. ਇਸ ਲਈ ਉਪਰੋਕਤ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਬੋਝ ਦੋਸ਼ੀ 'ਤੇ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਹਾਦਸਾਗ੍ਰਸਤ ਮੌਤ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਕੋਈ ਦੇਣਦਾਰੀ ਤੈਅ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਰੱਖਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੇ ਕਿ ਮੌਤ ਅਚਾਨਕ ਹੋਈ ਸੀ ਜਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਨਹੀਂ ਸੀ.

30. ਇੱਥੇ, ਇਹ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ, ਡਾਕਟਰ ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਪੂਰੇ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਮਿੱਟੀ ਦਾ ਤੇਲ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ. ਇਸ ਲਈ, ਹਾਦਸੇ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਤੋਂ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ:

ਇਹ ਸਾਰੇ ਹਾਲਾਤ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜਾਂ ਤਾਂ ਮ੍ਰਿਤਕਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਰੀਰ 'ਤੇ ਮਿੱਟੀ ਦਾ ਤੇਲ ਛਿੜਕ ਕੇ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਕੀਤੀ ਸੀ ਜਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਸਰੀਰ 'ਤੇ ਮਿੱਟੀ ਦਾ ਤੇਲ ਛਿੜਕ ਕੇ ਸਾੜ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਦੁਰਘਟਨਾ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਹੈ.

31. ਇਸ ਲਈ, ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 113-ਬੀ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਧਾਰਨਾ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਇੱਥੇ ਦੋਸ਼ੀ-ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਖੰਡਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 304-ਬੀ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ-ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਂਦੇ ਹੋਏ, ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਸਮਕਾਲੀ ਵਿਚਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਲਈ ਸਾਡੇ ਲਈ ਕੇਸ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੇ ਹਨ.

ਮੁੱਦਾ II

32. ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 304-ਬੀ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 306 ਤਹਿਤ ਆਪਣੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਵੀ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 306 ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਲਈ ਉਕਸਾਉਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਅਤੇ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ:

> **306. ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਲਈ ਉਕਸਾਉਣਾ.** ਜੇ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਕੋਈ ਵੀ ਅਜਿਹੀ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਲਈ ਉਕਸਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ 10 ਸਾਲ ਤੱਕ ਦੀ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜੁਰਮਾਨਾ ਵੀ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ.

33. ਧਾਰਾ 306, ਆਈਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਦੂਜਾ, ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਸਾਬਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਲਈ ਉਕਸਾਇਆ ਸੀ, ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਵਿਚ ਸਰਗਰਮ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ ਹੈ। ਇਸ ਬਾਅਦ ਦੀ ਲੋੜ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਧਾਰਾ 113-ਏ, ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਕੁਝ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਿਆਹੁਤਾ ਔਰਤ ਨੂੰ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਲਈ ਉਕਸਾਉਣ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪਤੀ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਉਸਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਵਿਰੁੱਧ ਇੱਕ ਧਾਰਨਾ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਹੋਰ ਸ਼ਰਤਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਨਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਉਪਬੰਧ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਹ ਸੰਕੇਤ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਧਾਰਨਾ ਤਾਂ ਹੀ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਹੋਵੇਗੀ ਜੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੁਆਰਾ ਪਹਿਲਾਂ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਦੇ ਤੱਥ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੋਣ। ਧਾਰਾ 306, ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੱਤਾਂ 'ਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ **ਵਜ਼ੀਰ ਚੰਦ ਬਨਾਮ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ, (1989) 1 ਐਸਸੀਸੀ 244** ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ:

"5. ... ਧਾਰਾ 306 ਅਤੇ 307 (ਐਸਆਈਸੀ 107) ਨੂੰ ਇਕੱਠੇ ਪੜ੍ਹਕੇ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਕਰਨ ਲਈ ਉਕਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਭੜਕਾਹਟ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਦੂਜਾ ਵਿਅਕਤੀ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਕਸਾਉਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ

ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਲਈ ਉਕਸਾਉਣ ਲਈ ਪੀਨਲ ਕੋਡ, 1860 ਦੀ ਧਾਰਾ 306। ਇਸ ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ **ਕਿ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਲਈ ਉਕਸਾਉਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਕੀਤੀ ਹੈ.**

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

34. ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੇ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪਹੁੰਚਿਆ ਸਿੱਟਾ ਧਾਰਨਾਵਾਂ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨ ਲਈ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ. ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਤਰਕ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:

> ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਕੋਈ ਸਿੱਧਾ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਸਰੀਰ 'ਤੇ ਮਿੱਟੀ ਦਾ ਤੇਲ ਛਿੜਕ ਕੇ ਮੌਤ ਕੀਤੀ, ਇਕੋ ਇਕ ਸੰਭਾਵਨਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮੀਨਾ ਕੁਮਾਰੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਰੀਰ 'ਤੇ ਮਿੱਟੀ ਦਾ ਤੇਲ ਛਿੜਕ ਕੇ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਖਤਮ ਕਰ ਲਈ.

35. ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਕਿ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਦੇ ਤੱਥ ਨੂੰ ਵਾਜਬ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਪਰੇ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਨਾਕਾਫੀ ਸਬੂਤ ਸਨ, ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 113-ਏ, ਤਹਿਤ ਧਾਰਨਾ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਬਹੁਤੀ ਮਦਦ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਕਰਨ ਦੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੱਤ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੁਆਰਾ ਲੋੜੀਂਦੇ ਸਬੂਤ ਜੋੜ ਕੇ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਮੌਤ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਕਾਰਨ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 306 ਤਹਿਤ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਦਖਲ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ.

ਸਿੱਟੇ

36. ਦੁਹਰਾਉਣ ਦੀ ਕੀਮਤ 'ਤੇ, ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 304-ਬੀ, ਧਾਰਾ 113-ਬੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਨੂੰਨ, ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ:

i. ਧਾਰਾ 304-ਬੀ, ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਲਾੜੀ ਸਾੜਨ ਅਤੇ ਦਾਜ ਦੀ ਮੰਗ ਦੀ ਸਮਾਜਿਕ ਬੁਰਾਈ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਵਿਧਾਨਕ ਇਰਾਦੇ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ.

ii. ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 304-ਬੀ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਤੱਤਾਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਇਹ ਤੱਤ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 113-ਬੀ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਰਨ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਯੋਗ ਧਾਰਨਾ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ.

iii. ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 304-ਬੀ ਵਿੱਚ "ਜਲਦੀ ਪਹਿਲਾਂ" ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਮਤਲਬ 'ਤੁਰੰਤ ਪਹਿਲਾਂ' ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਦਾਜ ਦੀ ਮੌਤ ਅਤੇ ਪਤੀ ਜਾਂ ਉਸਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਾਜ ਦੀ ਮੰਗ ਲਈ ਬੇਰਹਿਮੀ ਜਾਂ ਤਸ਼ੱਦਦ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ "ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਅਤੇ ਜੀਵਤ ਸਬੰਧ" ਦੀ ਹੋਂਦ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ.

iv. ਧਾਰਾ 304-ਬੀ, ਆਈਪੀਸੀ ਮੌਤ ਨੂੰ ਕਤਲ ਜਾਂ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਜਾਂ ਦੁਰਘਟਨਾ ਵਜੋਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਬੱਧ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕਬੂਤਰਹੋਲ ਪਹੁੰਚ ਨਹੀਂ ਅਪਣਾਉਂਦੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗੈਰ-ਵਰਗੀਕਰਨ ਦਾ ਕਾਰਨ ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ "ਆਮ ਹਾਲਤਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ" ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਮੌਤ, ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਆਤਮਘਾਤੀ ਜਾਂ ਆਤਮਘਾਤੀ ਜਾਂ ਅਚਾਨਕ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ.

v. ਧਾਰਾ 304-ਬੀ, ਆਈਪੀਸੀ ਦੇ ਨਾਲ 113-ਬੀ, ਸਬੂਤ ਐਕਟ, ਜੱਜਾਂ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਅਤੇ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੇ ਅਨਿਸ਼ਚਿਤ ਸੁਭਾਅ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਜੱਜਾਂ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਅਤੇ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਨੂੰ ਸਾਵਧਾਨ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ

vi. ਇਹ ਗੰਭੀਰ ਚਿੰਤਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ ਕਿ ਅਕਸਰ, ਹੇਠਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 313 ਤਹਿਤ ਬਿਆਨ ਬਹੁਤ ਹੀ ਅਸਾਧਾਰਣ ਅਤੇ ਸਰਸਰੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਦਰਜ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ, ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਬਚਾਅ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛੇ ਬਿਨਾਂ। ਇਹ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 313 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਰਸਮੀ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸਿਧਾਂਤ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ। ਇਸ ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਕੀਮਤੀ ਸਿਧਾਂਤ "ਆਡੀ ਅਲਟਰਮ ਪਾਰਟਮ" ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਸਮੱਗਰੀ ਲਈ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਬਣਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਦੋਸ਼ੀ ਤੋਂ ਨਿਰਪੱਖ, ਧਿਆਨ ਅਤੇ ਸਾਵਧਾਨੀ ਨਾਲ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਰੇ.

vii. ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਹਾਲਾਤ ਰੱਖਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਜਵਾਬ ਮੰਗਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੀ ਇਹ ਵੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਬਣਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਧਾਰਾ 304-ਬੀ, ਆਈਪੀਸੀ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 113-ਬੀ, ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਤੋਂ ਹੀ ਆਪਣਾ ਬਚਾਅ ਤਿਆਰ ਕਰੇ.

viii. ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 232 ਵਿੱਚ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ, "ਜੇ, ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਸਬੂਤ ਲੈਣ, ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਅਤੇ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਨੂੰ ਇਸ ਨੁਕਤੇ 'ਤੇ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜੱਜ ਇਹ ਮੰਨਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੱਜ ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਦਰਜ ਕਰੇਗਾ.

ਬਰੀ". ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਹੇਠਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਰਵੋਤਮ ਯਤਨਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਵਜੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ix. ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਲੈਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 232 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਬਰੀ ਹੋਣ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ 'ਬਚਾਅ ਸਬੂਤਾਂ' ਲਈ ਸੁਣਵਾਈ ਤੈਅ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 233 ਤਹਿਤ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਨੁਸਾਰ ਆਪਣਾ ਬਚਾਅ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਇੱਕ ਅਨਮੋਲ ਅਧਿਕਾਰ ਵੀ ਹੈ.

x. ਉਸੇ ਸਾਹ ਵਿੱਚ, ਹੇਠਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸੰਤੁਲਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਚੇਤਾਵਨੀ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਦੇਰੀ ਦੀਆਂ ਰਣਨੀਤੀਆਂ ਵਜੋਂ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ.

xi. ਉਪਰੋਕਤ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਪ੍ਰੀਜ਼ਾਈਡਿੰਗ ਜੱਜ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਉਂਦੇ ਸਮੇਂ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਸਜ਼ਾ ਦਿੰਦੇ ਸਮੇਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਦਿਸ਼ਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ.

xii. ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਦਾਜ ਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਖ਼ਤਰਾ ਦਿਨੋ-ਦਿਨ ਵਧਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਵੀ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਈ ਵਾਰ ਪਤੀ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਸਰਗਰਮ ਭੂਮਿਕਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਅਤੇ ਉਹ ਦੂਰ-ਦੁਰਾਡੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪਹੁੰਚ ਵਿੱਚ ਸਾਵਧਾਨ ਰਹਿਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ.

37. ਉਪਰੋਕਤ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ, ਸੰਬੰਧਿਤ ਸਮੱਗਰੀ ਅਤੇ ਉਪਲਬਧ ਸਬੂਤਾਂ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਸੀਂ ਪਾਇਆ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 304-ਬੀ ਤਹਿਤ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਧਾਰਾ 113-ਬੀ, ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਤਹਿਤ ਬੋਝ ਨਿਭਾਉਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੇ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰਨ 'ਤੇ ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 306 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਨਹੀਂ ਬਣਦਾ। ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 306 ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਹਾਂ.

38. ਉਪਰੋਕਤ ਹੱਦ ਤੱਕ ਅਪੀਲਾਂ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ। ਬਕਾਇਆ ਅਰਜ਼ੀਆਂ, ਜੇ ਕੋਈ ਹਨ, ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ.

ਨਿਧੀ ਜੈਨ ਅਪੀਲਾਂ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ.

ਬੇਦਾਅਵਾ :- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾ/ਨਿਆਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ/ ਨਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ।

